

सः see under अनुपास. —अवसायिन् *m.* *f.* (°यी, °यिनी) a man or woman of the lowest caste, begotten by a Chāṇḍāla on a Nishādi woman; निषादस्त्री तु चांडालात्पुत्रमवसायिनम् । स्मृतिज्ञानगौरवं सृते बाह्यानामपि गार्हते ॥ Ms. 10. 39; the following 7 are regarded as belonging to this class; चांडालः शपचः क्षत्ता सुतो वैदेहकस्तथा । मागधायोगवै चैव सत्तेतः ६-त्यावसायिनः ॥ —आश्रमिन् *m.* one who belongs to the last or mendicant order. —आहुतिः-इष्टिः *f.* -कर्मन्-क्रिया last or funeral oblations, sacrifices or rites; °कर्म Ms. 11. 198, 5. 168; अ-त्याहुतिं हावयितुं सवित्राः Bk. —अणं the last of the three debts which every one has to pay, i. e. begetting children; see अनृण. —गमनं intercourse by a woman of the higher caste with a man of the lowest caste. —ज *a.* latest born, younger, belonging to the lowest caste; °जैर्नृभिः Ms. 4. 61; °स्त्री 8. 385. (-जः) 1. a Sūdra (अ-न्यः सन् जायते, वर्णमध्ये शेषभवत्वात्). —2. one of the 7 inferior tribes; chāṇḍāla &c.; राजकर्मकारश्च नटो वरुड एव च । कैवल्यमैदाभिज्ञाश्च सत्तेतं चान्यजाः स्मृताः ॥ Yama; also Ms. 8. 279; Y. 1. 273. (-जा) a woman of the lowest caste; Ms. 11. 59, 171; Y. 3. 231. —जन्मन्, जाति, —जातीय *a.* 1. one belonging to the lowest caste; प्रतिग्रहस्तु क्रियते शूद्रादप्येत्यजन्मनः Ms. 10. 110. —2. a Sūdra; तिता Ms. 12. 9. —3. a chāṇḍāla. —धन् the last term of a progression or series. —पद-मूलं the last or greatest root (in a square). —अं 1. the last lunar mansion रेवती. —2. the last sign of the zodiac; Pisces. —युगं the last or Kali age. —योनि *a.* of the lowest origin; Ms. 8. 68. (-निः) the lowest source or origin —लोपः dropping of the last letter or syllable of a word. —वर्णः, वर्णा a man or woman of the lowest caste, a Sūdra male or female. —विपुला *N.* of a metre.

अंत्यकः A man of the lowest tribe.

अंत्रं [अंत्यते बध्यते देहोऽनेन, अंत्यकरणे इत्; according to Up. 4. 163 अन्-कं] An entrail, intestine; अंत्रभेदनं क्रियते प्रश्रयश्च Mv. 3 the vitals of the heart are rent (मर्मभेदः वाचः उच्यते इत्यर्थः). —त्री *N.* of a plant (used against colic or wind in the stomach; cf. अर्जुनी, डगलांजी). —Comp. —आवः a worm in the intestines. —कूजः, कूजनं, -विकूजनं the rumbling noise

in the bowels; पकाशयस्योत्रकूजं शूलं नामौ करोति वा Susr. —पाचक [अं वस्यं दोषं पाचयति] *N.* of a medicinal plant *Æschynomene Grandiflora*. —मांसं a kind of roasted flesh. —वृद्धिः *f.* inguinal hernia, rupture, swelling of the scrotum. —शिला *N.* of a river rising from the Vindhya mountain. —सञ्ज *f.* a garland of intestines (worn by नृसिंह).

अबंधमिः *f.* Indigestion, inflammation of bowels; flatulence.

अंद् 1 P. To bind, fasten.

अंद्ः Binding.

अंद्ः-दूः *f.* [अंयते बध्यते अनेन, अंद् कू, कूप्ययातः निपातः Up. 1. 93] also अंद्कः, अंद्कः 1 A chain or fetter. —2 A chain for the elephant's feet; गजमंद्कुरिव निश्चलं चकार Si. 20. 51; °निनादः 11. 7. —3 A sort of ornament worn round the ankles; cf. नूपुर.

अंदिका 1 An oven, fire-place. —2 An elder sister (cf. अंतिका).

अंदोलयति Den. P. To swing, agitate, rock to and fro, oscillate.

अंदोलनं Swinging, oscillating, waving; द्राक्चामरांदोलनात् Udb.

अंध 10 U. 1 To make blind, blind; अंधयन् भृंगमालाः Si. 11. 19; तिमिरे जनस्य दृशमंधयति 9. 21. —2 To be or become blind.

अंध *a.* 1 Blind (lit. and fig.); devoid of sight, unable to see (at particular times); दिवांधाः प्राणिनः केचिद्रात्राबंधास्तथापरे; made blind, blinded; सज्जमपि शिरस्थंधः क्षिप्तां धुनोत्य-हिशंकया S. 7. 24; महांधः blinded by intoxication; so दपीधः, क्रोधांधः; काम°, लोभ°, अज्ञान°; सहजांधदृशः स्व-दुर्नये Si. 16. 29 blind to his own wicked acts. —2 Making blind, preventing the sight; utter, pitchy, complete, thick (darkness) Ms. 8. 94; सीदन्धे तमसि U. 3. 38; Māl. 9. 8, 20; See °कूप, °तामसं *infra*. —धं 1 Darkness. —2 Spiritual ignorance; अज्ञान or अविद्या q. v. —3 Water; also, turbid water. —धः 1 A kind of mendicant (परिब्रजक) who has completely controlled his organs; तिष्ठते ब्रजतो वापि यस्य चक्षुर्न दूरगम् । चतुष्पदां भुवं मुक्त्वा परित्राडेध उच्यते ॥ —2 An epithet of the zodiacal signs at particular periods; (नष्टद्रव्यलाभाभाभोपयोग-युक्तो राशिभेदः); मेघो वृषो मृगेशश्च रात्राबंधाः प्रकीर्तिताः । नृयुक्कैकैककन्याश्च दिवांधाः परि-

कीर्तिताः ॥ —धाः ? (pl.) *N.* of a people see अंध्र. —Comp. —अलजी a blind boil or abscess in the eyes (one that does not open or suppurate).

—अहिः, —अहिकः a blind serpent, i. e. one that is not poisonous. (—हिः, —हिकः) *N.* of a fish (कुचिका). —कारः [अंधं करोति] darkness (lit. and fig.); लीनं दिवानीतमिवांधकारं Ku. 1. 12; काम°, मदन°; अंधकारतामुपयाति चक्षुः K. 36 grows dim; बाष्पजलधारांधका-रितमुखी K. 161, 286. —कूपः [अंधय-तीत्यर्थः, अंधः कूपः] 1. a well the mouth of which is hidden; a well overgrown with plants &c. —2. [अंध-स्य दृष्ट्यभावस्य कूप इव] mental darkness, infatuation. —3. *N.* of a hell, to which those who tease and kill harmless creatures are condemned.

—तमसं (P. V. 4. 79), —तामसं, —धा-तमसं deep or complete darkness; लोकमंधतमसात्कमोदितौ R. 11. 24; अंधतम-समिव प्रविशामि U. 7 the gloom of hell; प्रधंसितांधतमसस्तत्रोदाहरणं रविः Si. 2. 33. (—सा) night. —तामिस्रः-श्रः (सं also).

1. complete or deep darkness (especially of the soul); तामिस्रोददृशधा तथा भवत्यंधतामिस्रः Sān. K. 48 (भवति-शेषविषयकोऽभिनिवेशः); तस्यामंधतामिस्रम-भ्यध्यायत् Mv. 1. —2. spiritual ignorance (देहे नष्टे अहमेव नष्टः इति रूपमज्ञानं); enveloped in utter darkness. (—स्रः, —सं) *N.* of a division of Tartarus or infernal regions, the second of the 21 hells to which those who seduce the wives of others and enjoy them are condemned. According to Bhavabhūti persons committing suicide were condemned to this hell; cf. अंधतामिस्रा द्रस्यो नाम ते लोकास्तेभ्यः प्रतिविधीयते य आत्मघातिन इत्ये-वमृषयो मर्यते U. 4; Ms. 4. 88, 197; Y. 3. 224; doctrine of annihilation after death. —धी *a.* mentally blind.

—पूतना a demoness supposed to cause diseases in children; यो द्रोष्टि स्तन-मतिसारकासहिक्कादृष्टिश्चैरसहिताभिर्यमानः । दुर्बलैः सततमधःपायोऽलगाधस्तं ब्रूयैराभिर्यो-धपूतनातम् Susr. —मूषा a small covered crucible with a hole in the side.

—मूषिका [अंधं दृष्ट्यभावं मुष्णाति, मुष्-ष्बुल] *N.* of a plant or grass देवताड (तत्सेव-नेन चक्षुष्मन्ता भवतीति वैयकप्रसिद्धिः). —रात्री- dark night (Ved). —वर्त्मन् *m.* [अंधं सूर्यप-काशराहित्याद्वर्त्म यत्र] the seventh skandha or region of wind.

अंधकरण *a.* Making blind (P. III. 2. 56).